KTKP050: Tunteet, tunteiden säätely ja vuorovaikutus & Eettisyys & kulttuurinen moninaisuus

EP-ryhmät & Kainulainen

Syksy 2026

Tunneosaamiseni – missä mennään?

kyky tunnistaa, nimetä ja säädellä tunteita

Hatara osaaminen	Kohtalainen osaaminen	Hyvä osaaminen	Vahva osaaminen	Asiantunteva osaaminen
Tunnistan ja pystyn nimeämään omia ja toisten perustunteita (esim. ilo, suru, viha). Pystyn sanoittamaan näitä tunteita arkitilanteissa. Voimakkaiden tunteiden säätely ja kohtaaminen on minulle ajoittain hankalaa.	Tunteiden tunnistaminen, nimeäminen ja säätely on minulle usein luontevaa. Yllättävissä tilanteissa minun on vaikea kohdata voimakkaita tunteita. Toisaalta tunnistan esimerkiksi myönteisten tunteiden eri vivahteita ja pystyn nimeämään niitä.	Tunnistan ja osaan nimetä monipuolisesti omia ja toisen erilaisia tunteita ja soveltaa osaamistani erilaisissa tilanteissa. Sovellan monipuolisesti erilaisia tapoja omien tunteitteni säätelyyn esimerkiksi yllättävissä ja voimakkaita tunteita herättävissä tilanteissa. Minulla on tietoisia keinoja myös positiivisten tunteiden voimistamiseen.	Omien tunteiden säätelyn ja tunnistamisen lisäksi osaan rohkaista toista puhumaan haastavista tunteista. Minulla on välineitä toimia tilanteissa, joissa toisella on voimakkaita tunteita.	Sovellan laajaa tunnesanastoa monipuolisesti eri tilanteissa. Tunnistan ja pystyn valikoimaan tunteidensäätelykeinoja tietoisesti tilanteessa tai jo tilannetta ennakoiden. Osaan auttaa toista käsittelemään ja säätelemään omia tunteitaan. Pystyn nimeämään omia tarpeitani, jotka vaikuttavat tunteideni syntymiseen ja osaan tukea toisia omien tarpeidensa tunnistamisessa.

Mitä näkyy ja mitä on pinnan alla?

Mitä voimme oikeasti havaita?
Mitä tulkintoja teemme havainnoistamme?

Mitä tunteita toiminnan taustalla todellisuudessa on?

Mikä tunne on näkyvän tunteen pohjalla?

”Tyydytetyt tarpeet tuottavat positiivista energiaa. Tyydyttymättömät tarpeet toimivat huolten ja ahdistuksen lähteinä. Huonotuulisuus ja tyytymättömyys saattavat johtua taustalla vaikuttavista tyydyttämättömistä tarpeista.”
Nyyti ry:n materiaali

Tarpeet ja niiden täyttyminen tunteiden taustalla:

Keskeiset tarpeemme liittyvät

- ***fyysiseen hyvinvointiin***: ilma, ravinto, lepo, vesi, tarve suojautua elämää uhkaavilta asioilta, turvallisuus, kosketus, liikkuminen
- ***rakkauteen ja yhteenkuuluvuuteen***: huomioon ottaminen ja huomioon otetuksi tuleminen, hyväksytyksi ja arvostetuksi tuleminen , läheisyys ja yhteys toiseen, luottamus ja tuki, rakkaus ja lämpö, seksuaalinen ilmaisu, ystävyyksien solmiminen, elämänkumppanin löytäminen, lasten saaminen, yhteisöön kuuluminen
- ***arvostukseen***: muilta saatava arvostus, oman arvon tunteminen, itsekunnioitus
- ***itsensä toteuttamiseen***: leikki, työ, opiskelu, tekeminen, autonomia, eheys, henkisyys

Opettajan tunteet ja tunnetaidot

Riittämättömyys

Turhautuminen

Voimattomuus

Epäoikeudenmukaisuus

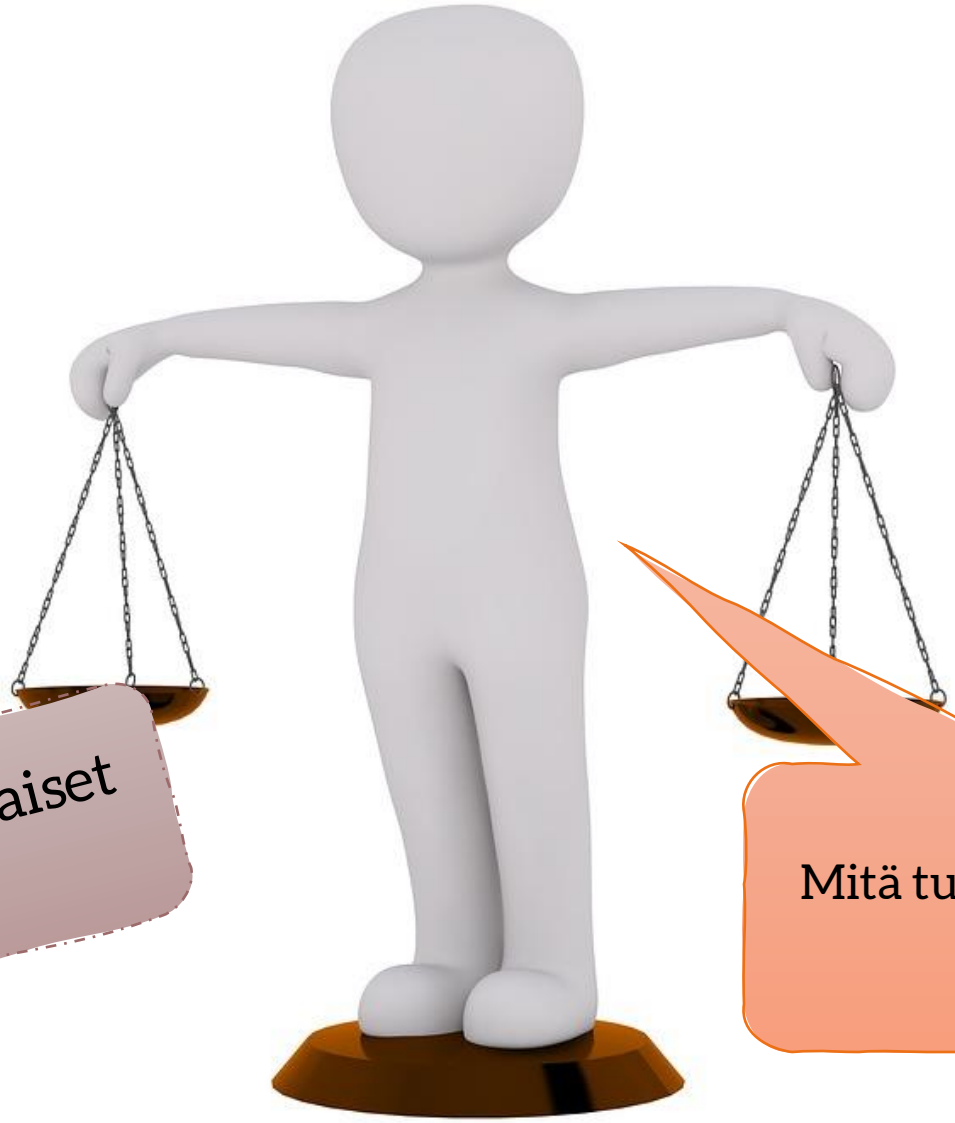
Ahdistus

Jännitys

Huoli

Kateus

Ärsyyntyminen

Ilo

Innostus

Voimaantuminen

Kiitollisuus

Ylpeys

Myötätunto,

Onnistuminen

Arvostus

Yhteenkuuluvuus

Kuinka sinä ilmaiset tunteitasi?

Mitä tunteita saan ilmaista opettajana?

Vuorovaikutusosaaminen & moninaisuuteen liittyvä osaaminen

Haluat ja kykenet toimimaan yhteistoiminnallisesti ja rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, -suhteissa ja ryhmissä. Tämä tarkoittaa sitä, että osaat ottaa toisen näkökulman huomioon, olet kiinnostunut kuuntelemaan toista ja annat tilaa ryhmässä. Ymmärrät verkostoihin ja yhteisöihin kuulumisen merkityksen sekä osaat rakentaa ja ylläpitää niitä. Osaat neuvotella sekä ratkaista konflikteja ottaen huomioon eri osapuolten tarpeita ja tavoitteita. Sinulla on kykyä omien ja toisten tunneilmaisujen havaitsemiseen ja tunnistamiseen sekä taitoa tunteiden säätelyyn ja ilmaisemiseen. Ymmärrät tunteiden syitä ja niiden vaikutuksia itseen ja muihin ihmisiin ja osaat soveltaa tätä ymmärrystä työssäsi.

Kykenet tiedostamaan ja haastamaan moninaisuuteen liittyviä asenteitasi ja uskomuksiasi ja toimimaan ymmärtäen, että jokainen ihminen on erityinen ja omanlaisensa edellytyksineen ja taustoineen. Sinulla on tietoisuutta ja herkkyyttä toimia vuorovaikutuksessa kulttuurisesti moninaisissa konteksteissa sekä arvostaa ja ymmärtää esimerkiksi etnisyyden, kielen, iän, uskonnon, sukupuolen, seksuaalisuuden sekä sosiaalisen luokan sisältämiä erityispiirteitä.

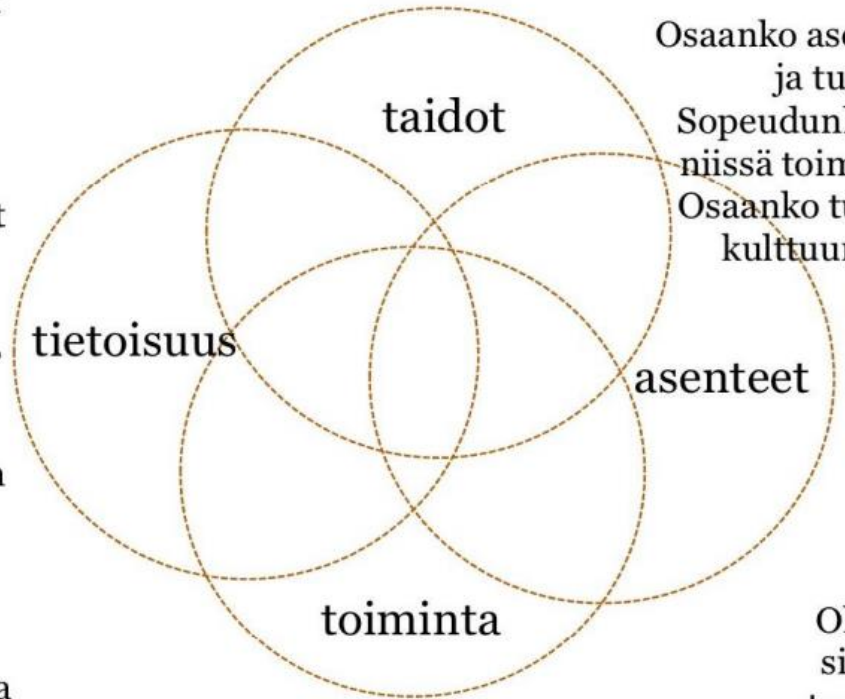
Eettinen osaaminen opettajan ydinosaamisalueena @jyu_okl

Pystyt tunnistamaan, analysoimaan ja kehittämään kasvatusalan asiantuntijuuden kannalta merkityksellisiä ja tavoiteltavia eettisiä periaatteita ja arvoja. Pystyt erittelemään omaa ja yhteisön toimintaa sekä suhdettasi luontoon ja ei-inhimilliseen ympäristöön eettiseltä kannalta ja toimimaan vastuullisesti eettisten periaatteiden pohjalta.

Interkulttuurisen kompetenssin ulottuvuudet

(ks. Jokikokko 2002)

Tunnenko itseni ja kulttuurini (ns. koodit, jotka ohjaavat ja rajoittavat omia ajatuksiani, asenteitani, uskomuksiani ja käytöstäni)?
Tunnenko toiset kulttuurit ja niiden ”koodit”?
Tunnistanko ennakkoluuloja, asenteita, oletuksia ja epäoikeudenmukaisia käytänteitä niin yksilöiden kuin instituutioidenkin tasolla?
Tiedostanko yhteiskunnallisten erojen vaikutuksia sekä sosiaalisia ja poliittisia trendejä?

Olenko kriittinen?
Osaanko katsoa asioita monista eri näkökulmista?
Osaanko asettua toisen ihmisen asemaan ja tunnenko myötätuntoa?
Sopeudunko muuttuviin olosuhteisiin, niissä toimimiseen ja vaikuttamiseen?
Osaanko tulkita ja ymmärränkö toisen kulttuurin edustajan kieltä ja sen erityispiirteitä?

Välitänkö toisista ihmisistä?
Kunnioitanko moninaisuutta?
Olenko motivoitunut ja sitoutunut edistämään tasa-arvoista toimintaa?

Uskallanko puuttua aktiivisesti ja rohkeasti epäoikeudenmukaisuuksiin ja taistelenko rasismia, ennakkoluuloja sekä kaikenlaista syrjintää vastaan (sekä koulussa että sen ulkopuolella)?
Olenko yhteiskunnallisesti kantaaottava toimija?

Situationaalisuus ja itsetuntemus - millaista osaamiseni on?

Kyky tunnistaa ja arvioida vuorovaikutusosaamista eri konteksteissa, joissa aika, tilanne, kulttuuri, suhde ja funktio vaikuttavat. Kyky ymmärtää, millaisia odotuksia viestinnälle asetetaan ja millaisia tulkintoja viestinnästä tehdään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja -suhteissa. Kyky toimia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti eri kontekstien edellyttämällä tavalla. Kyky tunnistaa ja arvioida omia ja toisten erityispiirteitä toiminnan ja tiedonkäsittelyn tasolla vuorovaikutustilanteissa (esimerkiksi toiminko tilanteessa intuitiivisesti vai kokemuspohjaisesti, onko toiminnassani enemmän introversiota vai ekstroversiota).

Hatara osaaminen	Kohtalainen osaaminen	Hyvä osaaminen	Vahva osaaminen	Asiantunteva osaaminen
Tiedän että erilaiset vuorovaikutustilanteet ja -suhteet vaativat erilaista vuorovaikutusosaamista, mutta minun on vaikeaa mukauttaa omaa toimintaani tilanteen vaatimalla tavalla (esim. tiedän että minun olisi hyvä osallistua keskusteluun mutta jään syrjään tai esim. tiedän että minun tulisi kuunnella mutta vien silti tilaa muilta).	Ymmärrän että vuorovaikutussuhteita rakennetaan yhdessä toisten kanssa. Tunnistan ja pystyn valikoimaan omia toimintatapojani tilanteen mukaan ja toista kunnioittaen. Haluan kehittää erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden ymmärrystäni mutten tiedä kuinka kehittää itseäni tässä.	Ymmärrän että vuorovaikutussuhteen osapuolet voivat kokea ja tulkita saman tilanteen eri tavoin. Pystyn erittelemään vuorovaikutustilanteisiin ja -suhteisiin vaikuttavia tekijöitä (aika, tilanne yms.) Pystyn toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja -suhteissa tavoitteellisesti tilanteiden edellyttämällä tavalla. Haluan kehittää itseäni.	Tunnistan ja pystyn valikoimaan omat toimintatapani tietoisesti vuorovaikutustilanteen ja -suhteen mukaan. Tunnistan vuorovaikutustilanteen ja -suhteen erityispiirteitä ja odotuksia, kunnioitan niitä ja pystyn toimimaan joustavasti, mukauttamaan omaa toimintaani tilanteen vaatimusten mukaan. Pystyn reflektoimaan ja kyseenalaistamaan omaa toimintaani.	Tunnistan ja pystyn valikoimaan omat toimintatapani tietoisesti ja arvioiden (kriittisesti reflektoiden) vuorovaikutustilanteen ja -suhteen mukaan. Haluan tukea vuorovaikutussuhteen toisia osapuolia ymmärtämään vuorovaikutustilanteen ja -suhteen tilanteisuutta ja tavoitteita.